

# Kmetijski list

**Glasiło „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.**

Izhaja vsak četrtek.

Naročnina:

celoletno . . . . . K 25.—  
polletno . . . . . » 13.—  
Posamezna številka . . . . . » 1.—

**Kmet, pomagaj si sam,  
in svoje stališče v državi  
uravnaj si sam!**

Inserati:

1 mm inseratnega stolpca stane za:  
male oglase . . . . . K 1.—  
uradne razglase . . . . . » 1.50  
reklame . . . . . » 2.—

Uredništvo in upravnštvo lista je v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 9 (nasproti dvorca).

## Italijanske grozovitosti nad Jugoslovani. Jugoslovanska poslopja oropana in požgana.

Po sklepu zadnje številke našega lista smo dobili iz Trsta strašna poročila o divjanju Italijanov v Trstu in v zasedenem ozemlju sploh. Italijani so iskali že dolgo povoda za to ter povsod izzivali, da bi uprizorili splošno pokončavanje Jugoslovancev. Povod so našli v Splitu, kjer so italijanski vojaki zažgali našo zastavo, izobešeno na čast kraljevemu imendanu. Ko so užaljeni Jugoslovani proti temu odločno ugovarjali, prihitel je Italijanom po morju na pomoč čoln od neke italijanske ladje. Iz čolna so izstreljevali italijanski častniki granate proti našim množicam. Naši orožniki so na to početje odgovorili s strelji. Pri tem sta bila poveljnik italijanske ladje in krmilar smrtno zadeta. To je bilo samo zasluženo plačilo za to, kar so iskali. Drugi večer, t. j. dne 13. t. m., so uprizorili Italijani v Trstu s pomočjo italijanskih vojakov in častnikov grozovita nasilstva. Napadi so bili dobro pripravljeni. Velikanske tolpe so naskočile „Narodni dom“ (hotel Balkan), polile vse njegove prostore s petrolejem in bencinom ter krasno palačo nato zažgale. Palača je pogorela do tal. Samo ta škoda se cení na 40 milijonov kron. Ognjegasci niso hoteli ali niso smeli blizu. Pri požaru je ponesrečilo več oseb, med njimi lekarnar g. H. Roblek z Bleda, ki je skočil iz tretjega nadstropja goreče hiše in se ubil. Divje tolpe so pobijale in streljale, kjer se je pojavil kak naš človek. Razbili, oropali in požgali so nadalje prostore „Jadranske banke“, podružnice „Ljubljanske kreditne banke“ in hrvatske posojilnice, srbsko cerkev in šolo, naš konzulat, razne slovenske trgovine in gostilne itd. — Istočasno so divjali Italijani tudi na Reki, v Buzetu, v Pazinu, v Puli, kjer so sežgali lepe „Narodne dome“, in sploh po vsi Istri. Povsod sodelujejo najbolj divji italijanski vojaki, ki se imenujejo arditi. Le-ti groze, da ne bodo prej mirovali, dokler ne iztrebijo vseh Jugoslovancev. Italijansko divjanje se nadaljuje. Vse kaže, da ga odobravajo italijanska oblastva.

**Kakšne bodo posledice?** Brez zadoščenja in maščevanja vse to ne more in ne sme ostati. Samo vprašanje najbližje bodočnosti je, ali se bo moglo dobiti zadoščenje diplomatskim potom ali pa se bližamo zopet grmenju topov. Vse to je treba prepustiti našim državnim krmilarjem, od katerih pričakujemo, da bodo znali doseči za nas popolno zadoščenje v vseh ozirih — mirnim, diplomatskim potom. Ako se ostale antantne države le trohico pravične, morajo se postaviti odločno na našo stran.

Vsi gojimo s svojimi trpečimi sobraty v Primorju globoko sočutje, ki ga moramo kazati z dejanji. Zato pristopimo prav vsi k „Jugoslovanski Matiji“, katere namen je lajšanje gorja našim neodrešenim rojakom! Za svoje brate imetje in življenje!

## „Domoljubova“ podlost.

Vsakdo se še spominja, kako je svojčas „Domoljub“ lajal, ker je naš list v inseratnem delu priobčeval inserat družbe „Impex“. Drl se je, da podpiramo velekapitaliste, da smo sami tudi kapitalisti ter da je naša stranka nekaka last „Impexovega“ ravnatelja Legvarta. Sploh je delal ta list proti naši stranki nerazpoloženje, češ, da jo vodi Legvart, ki je med vojno kmetom s silo živino pobiral.

In glejte, kar je „Domoljub“ nam očital, to sedaj on sam dela. „Domoljub“ prinaša „Impexove“ reklame. Poleg tega pa je „Kmetiska zveza“ v živahnih stikih z „Impexom“. Sedaj pa je „Impex“ kar naenkrat ves svet! Čudno!

Da jih le sram ni teh podležev! Nas bi bili najraje zaradi omenjenega „Impexovega“ inserata v žlici vode utopili, sedaj pa sami to delajo, kar so nam tako strupeno očitali.

Gospodje pri „Domoljubu“ so zelo kratke pameti in slabega spomina, bi rekel kdo. Pa to ni tako! Oni so le tako umazano, hinavskopodlo nersramni in nizkotni, da jih Bog mora udariti. Tako infamni in nizkotni so, da nas je sram, ker pripadajo ti ljudje med nas Slovence. Se zamorci bi se sramovali njih poštenja. Krščanstvu in katoličanstvu delajo taki pristni, umazani nizkotneži silno slabe usluge.

Prav tako „Domoljub“ in drugo klerikalno časopisje v svoji zagovodnosti še danes trobi o naši stranki, da je liberalna, ko so vendar vsi turedniki teh listov prepričani, da to ni res. Ali je taka lažnivost krščanska? Ali sme krščanski list biti tako podlo lažniv?

Kot nasprotna politična stranka vodite rajši proti nam pošten boj, kakor se spodobi in ne spuščajte se tako nizkotno na ostudno lažnivost! Kar bomo storili slabega, nam le očitajte, a lagati ne smete!

Laž ima kratke noge in zaradi laži ste postali že zelo pritlikavi. Zaradi vaše lažnivosti vas bo sodilo ljudstvo, odgovor pa boste enkrat dajali tudi pred Bogom, ki vse vidi in vse ve.

## Strankine vesti.

**Vabilo k seji odbora SKS. za mariborsko okrožje,**

**ki bo v nedeljo dne 1. avgusta ob eni popoldne v Mariboru (gostilna „Maribor“, Grajski trg) s tem-le dnevnim redom:**

- 1.) Izpopolnitev odbora za mariborsko okrožje SKS.
- 2.) Poročilo o „Ekonomu“ in razprava o ustanovitvi njegove podružnice.
- 3.) Določitev načrta za nadaljnje strankino delo v mariborskem okrožju.
- 4.) Razno.

\* \* \*

Koder še niso bili izvoljeni člani v okrožni odbor, od tam naj pošlje vsak krajevni odbor po enega odposlanca. Iz občin, v katerih še ni naših krajevnih odborov, se smejo udeležiti seje posamezni pristaši kot zaupniki stranke. Okrajni odbori naj pošljejo po enega ali tudi po več odposlancev.

Tovariši kmetje! Neopravičena klerikalna strahovlada nas je več mesecev tiščala k tlom. S prepovedjo shodov je preprečila naše delo za organizacijo. Treba je, da gremo znova v boj za staro pravdo s podvojenimi močmi. Ljudstvo komaj čaka prilike, da vrže raz sebe moro nereda in negotovosti, ki ga tlači že od prevrata. Tla za naše delo so ugodna, samo pouka je treba ljudstvu. Nasprotnik se vzdržuje le z lažjo in zavijanjem resnice. Na delo torej, tovariši! Z vso odločnostjo pogumno naprej! Za pravico in resnico, za neodvisnost in blagostanje kmetijskega stanu in vsega prebivalstva, ki živi med nami na deželi! V boj za Staro Pravdo!

**Mariborsko tajništvo  
„Samostojne kmetijske stranke“.**

## Naši shodi in sestanki.

(V Šmartnem pri Litiji) sta bila dne 11. julija že težko pričakovani shod in ustanovno zborovanje „Samostojne kmetijske stranke“. Zbralo se je po prvi sv. maši v šoli veliko število zavežnih zaupnikov in somišljenikov iz vseh bližnjih občin v kljub temu, da so jih „zvezarji“ po naročilu odvrčali od shoda. O programu SKS, o splošnem kmetijskem gospodarstvu, o sedanjih zastopnikih v državnem zboru ter o drugih perečih vprašanjih je razpravljala kmet Drofenik. Vsi navzoči so z zanimanjem sledili govorniku in mu pritrjevali, ker je govoril iz svojih lastnihkušenj. Neka ženska se je izrazila poleg drugih kmetovalcev: „Takega govornika bi pa ves dan poslušala, ker je vse tako povedal kakor je res!“ Zanimanje za organizacijo je bilo splošno. Izvolil se je okrajni odbor. V kratkem se bodo zborovalci zopet sklicali. Naš pokret dobiva mnogo pristašev tudi med gorami za bučečo Savo. Kmetje, naprej! Organizirajte se v „Samostojni kmetijski stranki“! Ne bodite privesek raznih drugih nekmetskih strank! V boj za Staro Pravdo!

## Dopisi.

(Polenšak pri Ptuj,.) ležeč na prvih hričkih Slovenskih goric ima dokaj zavedno in napredno prebivalstvo. Občani imamo svojo posojilnico, podružnico „Kmetijske družbe“ in „Ljudsko knjižnico“. Vse se lepo razvija, le odločnosti primanjkuje in te največ tam, kjer bi jo bilo najbolj treba. Mislim tu na nekega našega gospoda. Prav proti temu svojeglavnežu kažejo naši somišljeniki premalo odločnosti. Ta človek dela z ubogim kmetom, kakor kak srednje-

**Pristopite k „Ekonomu“, razpečevalnici gospodarskih in gozdarzkih pridelkov in potrebščin!**

veški birič. Pred vojno so mu kmetje sezidali novo župnišče s krasnimi gospodarskimi poslopji, čeprav je bilo staro gospodarsko poslopje v še dokaj dobrem stanu in čeprav bi se dalo tudi staro župnišče s prav malimi stroški še dobro popraviti. Glavno pa je, da stojita sedaj staro župnišče in staro gospodarsko poslopje prazna, čeprav nimata ne posojilnice in ne občinski urad nikakršnih prostorov. Ker pa je delila občinska cesta, speljana med starim in novim župniščem, župnijski vrt na dva dela, je prestavil gospod često na drug konec, kjer je še enkrat slabša, kot je bila stara. Ta gospod ima še tudi v letu 1920. tlako. Za sedeže v cerkvi ne zadostuje, da se mu jih plača, ampak hoditi moramo povrh zanje še na tlako. Kdor ima sedež, četudi plačan do smrti pri pokojnem župniku, ta mu mora priti toliko in toliko dni delat. Otroke krsti ta samodržec za razne Pankracije in Bonifacije proti volji staršev. Naš g. župnik nima ne ob največjih praznikih in ne na dan 1. decembra, ki je zapovedan državni narodni praznik, slovesne pete sv. maše. Svojčas so podpisale tri četrtine župljanov prošnjo na škofa, da bi jih rešil g. župnika, a škofijski ordinariat je poslal dotično prošnjo župniku, ki je potem z lece vsakega podpisanca nesramno oštel. Od takrat ostaja le malokdo pri pridigi. Napredni Polensani, pristopite vsi k „Samostojni kmetijski stranki“, ki edina stremi za tem, da se kmet vendar enkrat otrese in reši zapon zatiralcev. Naročite se vsi na edino pravi naš „Kmetijski list“, ki je popolnoma neodvisen in ki ožigosa brezobzirno vse, kar ni v redu! — **Borilci za Staro Pravdo.**

(**Iz slovenjebistriškega okraja.**) Odkar se nam je od gotovih strani zabranilo, da se ni mogel vršiti že napovedani tabor naše stranke v Slovenski Bistrici, so zagnali različni nasprotniki naše stranke in kmeta krič po vsem okraju, da je „Samostojna kmetijska stranka“ razbita, da več ne obstoji i. dr. Javno povemo takim nasprotnikom, kakor tudi našim ljudem, da stoji SKS. v slovenjebistriškem okraju trdno in krepko, ter da ji je tudi za naprej zagotovljena lepa bodočnost in trajen obstoj. Ni se treba bati takih kričavcev in nasprotnikov, ki jim je naša stranka trn v peti in ki samo želijo, da bi SKS. zginila s površja, da bi zamogli potem sami še dalje paševati ter lepo in brezdelno živeti na račun našega kmeta. Res je, da so nam še vedno prepovedani vsi shodi in vsa zborovanja menda vsled črnih koz (?), toda s tem še ni rečeno, da je stranka kaj oškodovana ali prikrajšana. Nasprotno, stranka se kljub temu še krepkeje razvija in še neumorneje deluje, čeprav preganjajo naše pristaše ljudje, ki jim je kmet deveta briga in ki ga poznajo samo takrat, kadar je treba plačevati. Ako Bog da, bodo tudi „črne koze“ minule. In tedaj hočemo pokazati na našem prihodnjem taboru, kako močna je naša samostojna kmetijska armada v slovenjebistriškem okraju. Do tabora naše stranke, ki se naj vrši čim prej, najkeseje pa v letošnji jeseni, pa pozivljamo svoje pristaše, da krepko delujejo za stranko, da vzpodbujajo ljudstvo k samostojnosti in kmetijski samozavesti in mu razložijo, kako ponosen naj bo vsak posameznik na to, da je član svoje stanovske politične organizacije, t. j. pristaš „Samostojne kmetijske stranke“. — V nedeljo dne 13. p. m. je priredila „Delavsko-kmetska zveza“ v našem okraju dva shoda, in sicer v Spodnji in Gornji Poljskavi pri Pragerskem, ki sta se prav žalostno končala. Naznanjeni govornik je sicer prišel, toda poslušalcev ni bilo od nikoder. Svetujemo temu gospodu socialnodemokratske „Delavsko-kmetske zveze“, da pripelje prihodnjič v kmetske občine tudi poslušalce s seboj. Tu se je jasno pokazalo, da „Delavsko-kmetska zveza“ nima opore pri kmetih in kmetskih delavcih, ker spadajo ti vsi v SKS., v kateri so tudi organizirani. Naj puste gospodje omenjene zveze našega kmetskega delavca tako lepo pri miru, da se organizira v svoji kmetijski stranki, kakor puščamo mi železničarje in druge industrijske delavce, da se organizirajo v svojih strankah. Mi vstajamo in nje je strah! — **Morostar.**

## Pokrajinske vesti.

(Zaradi preosnove pokrajinskih vlad) utegne nastati kriza v ministrstvu, ker zahteva dr. Korošec za svojo stranko večino in najvažnejša po-

verjenjstva v vseh štirih deželnih vladah. V deželni vladi za Slovenijo zahteva predsednika ter poverjenike za notranje zadeve, za uk in bogočastje, za socialno skrbstvo in za kmetijstvo.

(**Nežigosani in nepravilno žigosani bankovci.**) Ki so bili pridržani ob priliki kolkovanja, se bodo vračali pri tistih zavodih, kjer so bili odvzeti. Stranke morajo prinesiti potrdilo o oddaji s seboj.

(**Ljubljansko prostovoljno gasilno in reševalno društvo**) je obhajalo zadnjo nedeljo v Ljubljani svojo 50letnico. V pozdrav požrtvovalnim varihom naše imovine je mnogo Ljubljančanov razobesilo zastave.

(**Letnik 1893. je bil poklican na orožne vaje**) na dan 22. julija.

(**Od vojaške službe morejo biti oproščeni**) le tisti, ki plačujejo letno vsaj 20 kron neposrednjega davka. Vsi drugi prosijo zaman.

(**Orožne vaje naj se prelože na jesenski in zimski čas**) vsaj za kmetske sinove. Tudi češki agrarci so nastopili odločno proti vpoklicu v poletni dobi, ko je največ dela.

(**Kaj je storilo klerikalno ministrstvo?**) Somišljenik iz Središča nam piše: V naši mladi državi se menjavajo ministri kakor vreme v mesecu aprilu, ko pa zasedejo svoje stolčke, se jih loti moderna bolezen, ki se ji pravi brezdelje (po kmetsko pa lenoba). Le prejšnje klerikalno ministrstvo je rešilo tri velevažne državne zadeve: 1.) uvedlo je poletni čas, 2.) začelo je podraževati tobak in 3.) omejilo je točenje alkoholnih pijač, obenem pa naložilo na izvoz vina visoko carino. Ali naj kmetje vino sami popijejo? Na ta način je hotelo ministrstvo prenesti pijančevanje iz mest na deželo.

(**Kmet in davki.**) Nekih hudomušnih tovariš, ki je imel bridke izkušnje pri davčnih oblastvih, je odgovoril sotrpinu, ki ga je vprašal za svet, če se more uspešno pritožiti proti odmerjeni dohodnini, s sledečimi vezanimi vrsticami:

Radoveden davčni je urad!  
Kaj vse on hoče znati!  
Kako si gospodari kmet,  
če kaj ima za prodati.  
Koliko zrnja je dobil  
in trave kaj nakosil,  
koliko vina je našil,  
in sadja kaj natrošil,  
koliko konjev da ima,  
krav, volov in prasičev,  
koliko krave, svinje so  
povrgle mu mladicev.  
Se radovednost trapi ga,  
kaj kmet 'ma v gotovini,  
in če denar naložil je  
v kateri posojilni?  
Če se je revež zadolžil,  
ga mika tudi znati:  
kdo mu denar posodil je,  
kaj 'ma od sto mu dati;  
kaj še s kmetije je prodal,  
mu vestno je naštetil;  
s podpisom pa potrditi,  
kaj je navel v boleti.  
Vkljub temu davčni urad  
napovedi ne vpoštevaja,  
zaupnike in sosedo  
o tem še povpraševa.  
Kar pa zaupniki reko,  
se za merilo vzame,  
predpiše kmetu davek se,  
da ga v peti gane.

(**Šolnina na srednjih šolah obvezna.**) Ministrstvo je odredilo, da morajo v bodoče vsi dijaki srednjih šol brez izjeme plačati šolnino, ki znaša za nižje razrede 80 kron, za višje pa 160 kron.

(**Tako skrbi vlada za verižnike!**) Mariborski trgovci so dobili ameriški sladkor kilogram po 32 kron. Hoteli so ga prodajati kg po 35 kron, toda pokrajinska vlada je baje trgovcem prepovedala tako ceno prodajo, češ da bi drugi trgovci, ki so si nakupili sladkor z namenom, da ga prodajo po 80 kron, pri teh cenah preveč izgubili. Kaj kmet in delavec, glavno je verižniški trgovec! Ali mislite, gospoda, da bodo kupovalci vse pogoltnili in pozabili?

(**Ukradena občinska blagajna.**) Županstvu v Leskovcu pri Višnji gori je bila ukradena železna blagajna z važnimi računi, uradnimi spisi, obligacijami, hranilnimi knjižicami ter z okrog 7000 kronami gotovine. Ker je pustil tat razbito

blagajno s spisi gotovo v kakem gozdu, se prosi, da bi morebitni najditelj to naznanil proti primerni nagradi imenovanemu županstvu.

(**Razpisana služba.**) Pri državni trtnici v Bršlinu pri Novem mestu je razpisana služba delovodje. Prošnje je vložiti do dne 20. avgusta pri državnem vinarskem nadzorništvu v Novem mestu. Obširnejši razpis je priobčen v Uradnem listu št. 85.

(**Nesreča v kamniški smodnišnici.**) Pri neki razstrelbi prejšnji teden sta bila ubita delavca Anton Zajc in Martin Dornik. Naj se vendar za varnost delavcev kaj stori!

(**Kmet in komunisti.**) Vodja ruskih bolševikov Zinovjev je izdal parolo, naj se komunisti z vso silo vržejo na kmete v Jugoslaviji in na Balkanu sploh, češ da le s pomočjo kmetov bodo zmaga la komunistična načela. Mi pa rečemo, da bodo med slovenskimi kmeti komunisti zaman ribarili.

(**Zelo značilno**) nastopajo zadnji čas klerikalni voditelji proti vsemu, kar je našega. Nedavno so naši pristaši uprizorili v Podgradu pri Novem mestu dramatično predstavo (igro), da bi ljudem tako oskrbeli pošteno in zdravo zabavo, za kar se klerikalci nikdar niti ganili niso. Zaradi „velikanske“ nevarnosti, ki je s tem grozila veri, so najeli znanega frančiškana, oznanjevalca političnega „evangelija“, ki je z vso gorečnostjo s svetega mesta ščeval ljudi proti naši prireditvi. Uspeh je bil tak, da so se predstave udeležili samo naši somišljeniki. Nekaj nerazsodnih fantov je menda na „migljaj“ od zgoraj motilo in oviralo igro, a „Marijina družba“ in drugi pa so si poiskali nadomestka na plesišču, kjer se je pilo, pelo in vršelo vse popoldne. To je vse prav lepo, le „Samostojneže“ gledat, Bog obvaruj. Pač vse obsodbe vreden slučaj! Če boste sejali tako naprej, boste želi lepe sadove!

(**Iz Slovenske Bistrice**) se nam poroča, da novi okrajni odbor hudo zanemarljivo ceste in sploh svoje posle. Cesta iz Slovenske Bistrice čez Vrhlogo do ptujske meje je bila izmerjena že pred 18 leti, od obeh strani je tudi že dogotovljena, le med Črešnjevcom in Vrhlogo je manjka še poldrugi kilometer. Lansko zimo je sam predsednik okrajnega zastopa g. Peter Novak obtičal s svojim vozom in konjem sredi vasi Vrhloge v visokem blatu. Obljubil je, da bo cesta še letos dogotovljena, toda, ko je prišel s pomočjo dobrih ljudi iz blata na dobro cesto, je najbrž na svojo obljubo pozabil. Ako ste res prijatelji kmeta, vzemite zadevo nemudoma v roke sedaj ob suhem vremenu, da bomo mogli prevažati jeseni poljske pridelke, posebno pa seno, domov.

(**Iz Ptujja.**) Da je prešlo uredništvo „Ptujkega lista“ v druge roke, tega nam ne kaže samo nova pisava, ampak tudi zadiranje v našo SKS. G. urednik hoče menda tekmovali s „Stražo“ in „Gospodarjem“, sicer bi ne bil objavil notice o pokojnem L. Kresniku. Ali pa je menda grozdje — kislo? Odločno se zavarujemo proti žalitvi, da se meče našo stranko v en koš s pristaši bivšega ptujkega „Stajerca“. Naša stranka stoji neomajno na narodnem in jugoslovanskem programu.

(**Plebiscitna komisija na Koroškem.**) Kakor se kaže, so to komisijo zapredli Nemci, ker se namerava sedaj res odpraviti demarkacijsko črto med conama A in B tako, da bi smeli Nemci prosto hoditi med Slovence hujskat in odnašati živila. Temu načrtu se je naša vlada odločno uprla.

## Politične vesti.

(**Ali bomo imeli vojno?**) O tem vprašanju danes vse ugiba. Trezni državniki in politiki doma in na tujem so prepričani, da za enkrat še ne pride do vojne z Italijani, pač pa je vojna v nekaj letih neizogibna, ako se Italijani ne spametujejo, oziroma ako jih velesile ne primorajo k pameti. Glavni pogoj je, da poda Italija naši državi popolno materialno in moralno zadoščenje za provzročena divjaštva in popolno jamstvo, da se kaj sličnega več ne pripeti. Ako bi tega ne hotela storiti, potem seveda bo nekdo drugi govoril. Bog daj, da bi se vse mirnim potom uredilo!

(**Italijani v strahu.**) Italijani so junaki le pri požiganju in ropanju. Po svojih dejanjih, ki so

jih zakrivilo zadnje dni v Trstu in po Istri, so se začeli tresti pred zasluženim maščevanjem. Na naše meje dovažajo z veliko naglico nove čete in topove ter se utrjujejo. Na mejnih postajah strogo preiskujejo jugoslovanske potnike, a skoraj vsak dan prihajajo italijanski zrakoplovi nad Ljubljano pogledat, ako se naša vojska že ne premika.

(Ameriški admiral vrhovni poveljnik v Jadranskem morju.) Da se zabrani nadaljnje preganjanje Jugoslovancev, je prevzel ameriški admiral Andrews vrhovno poveljništvo ob vsi dalmatinski obali.

(Davek v prid invalidov) se uvede v najkrajšem času po vsi naši državi na podstavi neposrednih davkov. Iz novega davka se upa dobiti letnih 88 milijonov kron za pokojnine in podpore invalidom.

(Tajna pogodba med Čehi in Jugoslovanci) se sklene prav kmalu. Pogodba bo političnega, vojaškega in gospodarskega pomena. V ta namen pride češkoslovaški minister za zunanje zadeve te dni v Beograd. Italijani so zaradi tega zelo vznemirjeni.

(Poljedelski štrajki v Italiji.) V južni Italiji so začeli štrajkat kmetijski delavci. Na fronti so delavcem obetali, da bo zemlja, ki so jo obdelovali, njihova, ko se povrnejo domov. Sedaj pa jim ponujajo gospodarji še slabše plače ali pa jih celo izganjajo. (Razumeti je treba, da tu ne gre za delavce v našem zmislu, temuč za takozvane kolone, ki delajo od roda do roda na istem posestvu in ki morajo pridelke oddajati gospodarjem, ki so navadno veliki bogataši, grofje in baroni. Op. ured.)

(Poljska pred revolucijo.) Na Poljskem nevarno vre zaradi ponesrečene vojne proti Rusiji. Ako Poljska ne sklene v najkrajšem času miru z Rusijo, se je bati, da izbruhne splošna revolucija.

(Na Ruskem so poklicani pod orožje vsi moški od 30. do 50. leta.) Zdravi bodo šli na fronto, slabjši pa bodo uvrščeni v delavsko armado.

(Državlјanska vstaja na Kitajskem) se širi tako naglo, da je glavno mesto v nevarnosti. Evropejci beže iz države. Amerika je poslala pred Kitajsko več ladij, da prepeljejo Amerikance domov.

## Bolniško zavarovanje kmetijskih uslužbencev.

(Molislav D. Orliški.)

V Gornji Radgoni je poslovalnica okrajne bolniške blagajne ljubljanske, katere delokrog se razteza med drugim tudi na Prekmurje.

Da-li zamore biti govora o rednem bolniškem zavarovanju po drugih krajih naše ožje domovine, mi ni znano. V Prekmurju ne vem za noben tak slučaj, dasi bi bilo želeto, da začne ta velevažna naprava prav kmalu tudi res poslovati.

Navajeni na razne izhode in razna izbegavanja pred obveznostmi take ali slične vrste v časih prejšnjega režima, se v poštev prihajajoči službodajalci ne menijo dosti za prijavo svojih nastavlјencev v svrhu zavarovanja. Tu naj bi posegla bolniška blagajna brezobzirno vmes, poslužujoč se sredstev, ki so predvidena v zakonu. — Le tako bo prišlo tu do reda, kar bo končno v interesu obeh strank, t. j. zavarovancev in njega službodajalca.

Nekaj pa je pri tem, proti čemur imam pomislek. Glasom pravil bolniške blagajne znaša prispevek zavarovancev 6-60dstotni delež celokupne plače, všteti deputat itd. Od tega deleža odpade na službodajalca tretjina, v breme uslužbenca-zavarovanca pa odpadeta dve tretjini.

Vzemimo, vpoštevajoč povprečne prekmurske plačilne razmere stalnih uslužbencev na veleposestvih ter primerno nizke cene, da ima hlapec J. na leto:

|                                          |          |
|------------------------------------------|----------|
| gotovine . . . . .                       | K 200—;  |
| in natura:                               |          |
| raznega žita 10 q po K 400— .            | K 4000—, |
| 12 m <sup>3</sup> drv po K 50— . . . . . | K 600—,  |
| stanovanje . . . . .                     | K 100—,  |
| 365 l mleka po K 1— . . . . .            | K 365—,  |
| njiva kot deputat . . . . .              | K 40—    |

Skupaj . . . K 5305—.

6-60dstotni delež predstoječe vsote je 350 K 13 v, tako da bi imel plačati tedaj službodajalec 116 K 71 v, hlapec J. pa 233 K 42 v.

Da bo slučaj bolj pojasnjen, dodamo, da ima J. srednjeveliko družino z nedorastlimi otroki in mu naštetu prejemki ravno zadostujejo, da preživi sebe in obitelj. Postranskih dohodkov nima nobenih, kar je itak samoumevno, plača v gotovini pa zadošča jedva za sol, sukanec in druge neobhodne potrebščine. Sedaj nastane vprašanje: Kje naj vzame J. 233 K 42 v, da jih odda bolniški blagajni, kot svoj letni prispevek?

P. n. okrajna bolniška blagajna bodi s tem naprosena, da to zadevo primerno pojasni.

## Gospodarstvo in gospodinjstvo.

(Letošnja žetev.) Ministrstvo je dobilo iz Srbije, Macedonije, Bačke in Banata zanesljive podatke o žetvi. Slovenija in Hrvatska še nista poslali podatkov. Srbija in Macedonija sta imeli za izvoz 20.000 vagonov žita. Bačka in Banat moreta oddati še več. Slovenija, Dalmacija, Bosna, Hercegovina in Črna gora ne pridelajo dovolj žita za lastno potrebo, temuč so navezane na uvoz.

(Bodoča cena pšenici.) Centralna uprava za izvoz nakupuje 1000 vagonov pšenice v partijah po 30 do 40 vagonov. Pšenica se plačuje najdražje po 720 kron za 100 kilogramov.

(Kako naj bo žito ceneje?) V ljubljanski okolici (in menda na Kranjskem sploh), zahtevajo žanjice najmanj 50 kron dnevno in štirikratno dobro hrano. Ako računamo najmanj toliko še na mlatiče, potem si lahko izračunamo, kako drago bo prišlo kmetovalcem žito, v shrambo spravljeno.

(Prvo zrelo grozdje) smo videli v Ljubljani prejšnji teden. Prineseno je bilo iz tržaške okolice.

(Za sladkor bo dobra letina,) ker je letos v Evropi skoraj 100.000 orolov več posejanih s sladkorno repo, kot jih je bilo lani.

(Ameriški sladkor) mora prispeti kmalu v Trst za Slovenijo, ako ga ne zadrže Italijani. Cena mu ne bo čez 40 kron za kilogram.

(Cene mesu in slanini.) Na ljubljanskih stojnicah so take-le cene: govejemu mesu I. vrste 24 kron, II. vrste 22 kron, sveži slanini 42 kron, prekajenemu svinjskemu mesu od 42 do 44 kron, svežemu svinjskemu mesu od 26 do 28 kron. Kmetje, ali se te cene vjemajo s cenami, ki jih dobivate vi za živino?

(Premog se je silno podražil,) in sicer za celih 19 kron pri 100 kilogramih. Dosedaj je veljalo 100 kilogramov premoga 35 kron, sedaj pa ga velja ista množina 54 kron.

(Cepljenje v drevesnici.) V celjski državni drevesnici se bo cepilo letos od dne 20. julija do dne 15. avgusta približno 40.000 divjakov. Dne 22., 23. in 24. julija se vrše cepilni tečaji za okulacijo v drevesnici. Kmetijske podružnice in zasebniki, ki si nameravajo napraviti sčasoma lastno drevesnico, pošljejo lahko v ta tečaj za to sposobne fante. Tečaji so brezplačni. Udeleženci tečaja naj prinese živež s seboj. Kuhalo se bo v drevesnici. Seneno ležišče bo preskrbljeno. Prijave za udeležbo sprejema sadjarsko nadzorništvo v Celju do dne 20. julija. Sprejeti bodo vpoklicani. (Ta vest nam je došla za zadnjo številko našega lista prepozno. Op. uredništva.)

(Nadzorništva za delo in obrt) se ustanove po vsi naši državi. V Sloveniji bodo taki nadzorniki v Ljubljani in v Mariboru.

(Kje nas imajo Italijani radi.) Italija je uvedla visoko carino na uvoz lesa, in sicer 6 lir od 1000 kilogramov. Le izvoz iz Jugoslavije je carine prost. Na ta način upa Italija izvoziti od nas toliko lesa, da bi bili naši gozdovi čim prej izčrpani, država pa gospodarsko oslabiljena. Naša vlada pa trpi, da odhajajo neprestano dolgi vlaki z lesom v Italijo. Italiji bojkot!

(Praprot kot zdravilo.) Ministrstvo za šume in rabe je naročilo zbirati gozdno praprot, iz katere se stiska sok, ki je dobro zdravilo proti metulјavosti drobnice.

## V razvedrilo.

(Po ovinkih povedano.) Mati: „Mihec, kakšne pa so tvoje hlače! Si gotovo kam padel?“ Mihec: „V travo sem padel!“ Mati: „Potem bi

moral biti madež zelen!“ Mihec: „Ampak jaz sem padel v tako travo, ki jo je že krava prej požrla!“

(Pozablјiv komunist.) Sodrugi so imeli burno zborovanje. Dan po tem zborovanju je njihov reditelj, ogledujoč se v ogledalce, vprašal ženo: „Ti, stara, ali mi je že poprej manjkalo levo uho?“

(Daljnje sorodstvo.) Sodnik priči: „Ali ste z obtožencem v sorodstvu?“ Priča: „Da, toda sorodstvo je daljnje. Veste, gospod sodnik, obtožencev oče je nameraval mojo mater poročiti, pa se je vse razbilo.“

## Obrtnik.

### Strokovne organizacije.

(Odgovor na vprašanje od Sv. Bolfenka pri Središču.)

Za rokodelski stan so velevažnega pomena strokovne rokodelske zadrugе, ki so nekaka vez med posameznimi člani-mojstri, pomočniki in vajenci. Zadrugе so javnopravnega značaja, so nekak javni urad, ki je v zvezi z obrtnim redom, obstoječim od leta 1859., t. j. od tistega časa, kakor obrtni red sam, ter so nekako nadomestilo prejšnjih obrtnih „cehov“. Kjer še do danes ni obrtnih zadrug, tam se njih ustanovitvev prav toplo priporoča. Zavedni obrtniki naj bi vzeli v roko snovanje zadrug. Če potrebujejo seznam članov, naj ga zahtevajo pri okrajnih glavarstvih. Tam dobe tudi druga važna pojasnila. Nikakor pa se ne sme prezreti, da so zadrugna pravila del obrtnega zakona (§ 114.). Pravila strokovnih zadrug obstoje iz 38 členov ali paragrafov. „Vzorna pravila“ se dobe pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani. Vpisati je treba vanje naslov pripadajoče stroke, n. pr. „Zadruga čevljarjev v Novem mestu“ za sodni okraj ali za politični okraj. V pravila se mora vstaviti učna doba vajenca, katera ne sme biti krajša nego dve leti in ne daljša nego štiri leta. Priporoča se, da se določi učna doba od treh do štirih let in to z ozirom na nadarjenost in starost vajenca. Navesti je v pravilih za člane-mojstre pristojbino, za vajence pa sprejemnino in zopet oprostino. Denarna vrednost naj se navede v dinarjih. Vse drugo je razvidno iz pravil.

Snovanje kolektivnih zadrug (zadrug za več obrtov skupaj) se ne priporoča. Interesi posameznih strok se namreč čisto križajo, kar je potem glavna ovira za plodonosno poslovanje.

20 članov ene stroke zadostuje za zadrugo; če jih ni dovolj v sodnem okraju, naj se pa raztegne delokrog zadrugе na politični okraj.

Zadrugе imajo namen, čuvati interese svojih članov in skrbeti za red med člani; zato pazijo zlasti na šušmarje ali fušarje, t. j. take, ki delajo konkurenco pravemu obrtniku brez obrtnega lista in ki celo poučujejo vajence, kateri se v zmislu obrtnega reda ne morejo pripoznati za pravilno izučene. Zadrugе morajo skrbeti tudi za učni red vajencev ter paziti na to, da so vajenci pravilno vpisani po zadrugni pogodbi in da se, ko dovrše učno dobo, podvržejo preizkušnji. Zadrugе morajo tudi zahtevati, da se uvede povsod preizkušnja za mojstre. Zakon predpisuje, da morajo pri zadrugah, ki imajo to določbo v svojih pravilih, vsi tisti mojstri delati preizkušnjo, ki so po 16. avgustu 1912. dobili obrtni list. Mojster, ki ni napravil preizkušnje, ne sme poučevati vajencev. Tistih obrtnikov, ki so imeli obrtne pravice že pred 16. avgustom 1912., ne veže ta dolžnost; ako se pa prostovoljno podvržejo preizkušnji, dobe naslov „preizkušeni mojster“.

Pod avstrijskim režimom smo imeli zadrugne inštruktorje, ki jih pa sedaj pogrešamo; ti bi šli s prijaznimi nasveti in potrebnimi navodili obrtnemu stanu na roko. V to, da si sami pomagamo, nam služi prekoristna knjižica „Obrtno pravo“, ki se dobi pri „Uradu za pospeševanje obrti“ v Ljubljani in ki stane 10 kron. Noben obrtnik bi ne smel biti brez nje. Obrtniki, naročite si jo torej, dokler je še kaj izvodov v zalogi!

Nikakor pa naj se ne prezre tega, da zadrugе niso politične naprave. Zadrugе se ne smejo s politiko pečati, ker so strokovne organizacije. Da se pa tudi stanovskopolitično in gospodarsko

**Kamor kmet in obrtnik zahajata in kjer dasta zaslužka, tam morajo biti naročeni na naš list.**

okrepimo, je umestno in današnjemu času primerno, če se organiziramo tudi na ta način. V ta namen pa naj nam služijo „Obrtna društva“ (kakor so v kmetijstvu „Kmetijska društva“), v katerih je dovolj prostora za vse stroke obrtnega stanu. Svetujemo, da se v krajih, kjer še ni zadrug, ustanove taka društva, ki so vez med posameznimi obrtnimi strokami. Na ta način se obrtniki spoznavajo medsebojno, se goji čut vzajemnosti in zaupanja med obrtniki ter se obrtniki na skupnih shodih posvetujejo o perečih vprašanjih in tako lahko marsikaj koristnega sklenejo. V Novem mestu so sedaj štiri zadruge, in sicer kolektivna ali splošna, potem čevljar-ska, mizarska in na novo se snujoča krojaška zadruga, ki se bo odcepila od kolektivne. Poleg tega se nahaja v tem mestu „Obrtno društvo“ pod spretnim vodstvom tovariša Ogriča, ki ima 300 članov, med njimi nad 50 ustanovnih (po 50 kron). Društvo deluje nesebično v popolno zadovoljnost svojih članov in sporazumno z vsemi zadrugami. Odkar obstoji „Obrtno društvo“, je nastalo življenje med obrtniki vse drugačno in tudi javnost se zanima za društveni razvoj. Zeleti bi bilo takega delovanja pri vseh obrtnih društvih, ker bi se s tem širila stanovska zavest, ki je edina pot do zaželenega cilja. Zavedni obrtniki, posvetite vse svoje moči v to, da pride obrtni stan do veljave potom obrtne organizacije! Pojasnila daje „Obrtna organizacija za Slovenijo“ v Novem mestu.

M. Malovič.

### Osemurni delavnik, kmet in obrtnik.

Malo da ne vsi državljani Jugoslavije, tem bolj pa še prebivalci v drugih nam sosednjih državah, se pritožujejo čez nezno draginjo in nezdrave razmere, ki so zavladele po končani svetovni vojni. Zadovoljni s sedanjimi razmerami so edino le velekapitalisti, verižniki in koritarji, ki sami podpirajo samo to, kar je njim prav in njihovi stranki, ki jih je postavila na najugodnejše stolčke, najsi je potem to državi in prebivalstvu v dobrobit ali v škodo.

Država, kakršna je danes majka Jugoslavija, se šteje lahko med najbogatejše države. Naravni zakladi Jugoslavije prekašajo marsikatero večjo državo glede njih vrednosti. Vsled izrednega bogastva na vodnih silah se ji obeta še vrhu vsega drugega krasna bodočnost v razvitju močnejše industrije, da postane v gospodarskem oziru

lahko popolnoma neodvisna država napram svojim sosedom.

Bogata žitna polja, premogokopi, rudniki, dobro razvita živinoreja, krasni gozdovi, privlačnost za tujce vsled prekrasnih naravnih bogastev! Ako vpoštevamo le Slovenijo z njeno Gorenjsko, Bledom, Bohinjem, Postojnsko jamo, s krasnim hribovjem z lepo razvito turistiko (četudi ječi začasno še del tega pod tujim jarmom) in končno odprto pot po morju, nam vse to priča, da je nezadovoljnost Jugoslovancov neopravičena. Glavna krivda nezadovoljstva med nami je le v državnem aparatu, t. j. v vodstvu, v voditeljih samih.

Poglejmo le najnovejši unikum naših voditeljev — osemurni delavnik!

Po vseh večjih državah, tudi v tistih, kjer je proletarijat v ospredju, so uvideli nujno potrebo, da je za razvoj, napredek in blagostanje države, treba dela, da je treba več in ne manj delavnikov, ker delo povzdiguje državo.

Osemurni delavnik je na mestu za delavce v rudnikih, premogokopih, tovarnah, livarnah itd., nikakor pa ne za obrtnika in kmeta. Obrtnik, rokodelc, ki se je izučil kake obrti, ima pred očmi tudi to, da misli postati samostojen mojster. Čeprav vsakemu to ni mogoče. Če pozdravlja torej pomočnik osemurni delavnik za časa pomočniške dobe, si sam jamo koplje za čas, ko postane samostojen, tembolj pa občuti to napako takrat, ko mu odpovedo moči. Prav isto je s kmetom, ako pozdravlja v mladih letih osemurni delavnik. Obrtnik in kmet sta že uvidela, da za nju ni osemurni delavnik, a voditelji in zastopniki delavskih mas, ki očitajo vedno obrtniku in kmetu navijanje cen, še sedaj nočejo uvideti potrebe, da se odpravi osemurni delavnik (izvzeti za gori imenovane ručarje itd.), kar bi bilo državi, prebivalstvu in proletariatu samemu v korist. Čas bi že bil, da bi tudi vlada uvidela to storjeno napako in ukrenila glede tega potrebne korake.

Astamja.

### Obrtniške vesti.

(V Ribnico) sklicuje „Obrtna organizacija za Slovenijo“ obrtni shod za nedeljo dne 25. t. m. ob devetih dopoldne (po novem času). Shod ima namen, dati tudi obrtnikom v Ribnici in njeni okolici priliko, da ne zaostanejo v organizaciji obrtništva. Vsled velike važ-

nosti shoda pridite vsi obrtniki Ribnice in njene okolice brez razlike strankarskega mišljenja zanesljivo na ta shod!

(Obrtni shod v Velikih Laščah) bo v nedeljo dne 25. t. m. ob dveh popoldne (po novem času). Obrtniki, zavedajte se, v kakšnem položaju se nahaja obrtni stan ter kako potrebna mu je močna stanovska in politična organizacija! Agitirajte za to, da pridejo na ta shod vsi obrtniki, in sicer ne le velikolaški, ampak tudi oni iz daljnje okolice. Vsi obrtniki brez razlike strankarskega mišljenja tedaj na svidenje na shodu!

(V Metliki) je bil v nedeljo dne 11. t. m. dopoldne v prostorih ljudske šole obrtni shod, ki je bil vključ vseh stanovskih prireditelj in veselicam dobro obiskan. Govorniki „Obrtne organizacije za Slovenijo“ so obrazložili današnji položaj obrtnika in kmeta ter dali jasne smernice, po katerih je mogoče obrtniku, ki se je združil v stanovski obrtni organizaciji z istotako stanovsko organizacijo samostojnih kmetov v SKS., priti do zboljšanja stanovskih razmer in si zagotoviti boljšo bodočnost svojega stanu. Navzočnim obrtnikom se je bralo z obraza, da se zavedajo potrebe močne stanovskopolitične organizacije v zvezi z brati Srbi in Hrvati ter s prav tako stanovskopolitično stranko samostojnih kmetov. Poudarjala se je tudi potreba, da bodi vsak obrtnik naročen na „Kmetijski list“, v katerem lahko zasleduje pod naslovom „Obrtnik“ zanj potrebne vesti in stanovsko politiko, kar se je splošno odobravalo.

(Obrtni shod v Črnomlju) je bil dne 11. t. m. popoldne na vrtu Laknerjevega hotela prav dobro obiskan. Iz govorov odposlancev „Obrtne organizacije za Slovenijo“ smo črnomaljski obrtniki mogli posneti marsikatero za obrtniški razvoj in napredek važne besede. Z obširnim govorom se nam je pojasnilo delovanje „Obrtne organizacije za Slovenijo“ in stanovskopolitični program obrtnika v „Samostojni kmetijski stranki“ ter zarisala obrtnemu stanu pot v boljšo bodočnost. Da je bilo zanimanje za shod veliko, temu je najboljši dokaz, da se je še po odhodu zastopnikov Obrtne organizacije naprej zborovalo. Opažalo se je dalje, da se črnomaljski obrtniki zelo zanimajo za „Kmetijski list“, ker so segali z veseljem po njem. Nujna potreba je, da se vsak obrtnik naroči na „Kmetijski list“, ki prinaša sedaj pod stalno rubriko „Obrtnik“ vse za obrtništvo važne zadeve.

### Mali oglasi.

**Brejo kravo,** sedem mesecev no-sečo, dobro molznico, proda Ivana Čepeljnik v Vižmarjih šte. 17 pri Ljubljani.

**Proda se mlin na štiri tečaje,**

h kateremu spadajo tudi hlevi, svinjaki, 1 oral, njiv, 2 orala travnikov, 4 orali gozda, na Raduli (Statenberg), občina Trebelno.

Cena po dogovoru.

Anton Krnc

v Velikem Cirkniku, p. Št. Rupert (Dolenjsko).

Izdelujem:

lemeže, branine zobe, krampe, kopače itd.;

popravljam:

poljedelske stroje in orodje — vse po najnižjih cenah.

Rudolf Raynikar.

Fužina Njivice 14, p. Radeče pri Zid. mostu.

### Jugoslovanski kreditni zaved v Ljubljani

Marijin trg 8, Wolfova ulica 1 — Podružnica v Murski Soboti

obrestuje hranilne vloge in vloge na tekoči račun s čistimi Prometa v prvih treh mesecih uad 10,000.000 kron.

4 %

brez odbitka rentnega davka. Ustanovljen septembra 1919. Neposredno pod državnim nadzorstvom.

### Bencin in vse avtomobilske potrebščine

za avtomobile, motocikle, kolesa

### Pnevmatika

za 40 % v ceni znižana kolesni plašči od K 265— zračnice od K 130—

### Kolesa

iz prvovrstnega švedskega jekla, mirovni izdelek, in vse potrebščine

J. Gorec, Ljubljana, Gosposvetska cesta 14.

### Kompleten ! Kino-aparat! se proda.

Kje? pove upravništvo tega lista.

### Trame, deske in drug les

plačamo po najvišji dnevni ceni. Vagone preskrbimo sami.

Ponudbe z najvišjo ceno pod „Banaška veletrgovina“ na Anončni zavod Drago Beseljak v Ljubljani, Cankarjevo nabrežje št. 5.

### Kmetje!

Ako imate kaj na prodaj, ako hočete kaj kupiti, ali česa iščete, priobčujte v našem listu. Velikost pričujočega poziva stane za „Male oglase“ 24 K, polovica tega prostora 12 K. Najmanjši oglas 8 K.

Denar pošiljajte vedno naprej!

## Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani,

Stritarjeva ulica št. 2.

Podružnice: v Splitu, Trstu, Sarajevu, Celovcu, Gorici, Celju, Mariboru in Borovljah; ekspozitura v Ptuj.

Delniška glavica z rezervnimi zakladi okrog 50,000.000 kron. — Brzojavni naslov: Banka, Ljubljana.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Telefon št. 261.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje vsakovrstne kredite.